

Schot voor de boeg

Naast alle artikelen waar de auteurs hun naam onder zetten, kent Debat ook een anonieme column. In *Schot voor de boeg* zal een vaste onbekende auteur zijn of haar visie geven op iets wat hem of haar bezig houdt.

‘De kloof’. Voor salonsocialisten mores, voor progressieven verontrustend en voor populistten aanleiding tot schuim op de flanken. De vermeende afstand tussen politicus en kiezer leidt in ieder geval tot verhitte discussies. Hele wagonladingen aan onderwerpen verdwenen inmiddels in dit befaamde ravijn. En daar is plek voor van alles, de gebrekkige integratie, de bonuscultuur of de JSF, alles mag in de kloof. Volgens Jan Modaal staan, beschermd door deze slotgracht, graaiende partijbonzen elkaar het hand hoofd boven het hoofd te houden, enkel opgeschud door de vierjaarlijkse verkiezingen. Partijprogramma’s staan bol van kloofdenken, en een velerlei aan oplossingen worden aangedragen. De worsteling blijft echter.

Er worden maar weinig pijlen gericht op de ware oorzaak. Afstandelijke politici denkt u? Deels. Maar veel belangrijker is de enorme afstand tussen praktijk en ideaal. Die is namelijk gevuld met werkgroepen, projectteams, fte’s en – oh gruwel – beleidsvrijheid.

Ambtenaren hebben zich clusters aan oneigenlijke vrijheden toegeëigend. Met de bestuurskunde als *businesspapers in optima forma*, slagen zij er in met een keur aan overlegorganen en lobbyclubjes beleid te beïnvloeden. Door hen eufemistisch *agendasetting* genoemd, maar in de realiteit een machtig bolwerk van beleidsevaluaties, stuurgroepen, platformen en andere wazige overlegstructuren. Ideeën en visies worden hier vermalen tot een abstracte beleidspulp. Dat is ongetwijfeld noodzakelijk om het in die 23.000 vergaderclubjes met elkaar eens te zijn, maar het vormt een gezwel in het politieke systeem.

Idealen variërend van een eerlijke inkomensdeling tot godsdienstvrijheid komen als dezelfde eenheidspap uit het ambtelijk systeem gerold. Burgers stemmen links, of rechts, maar merken daar door deze turfslag in de dagelijkse praktijk geen snars meer van. En dit illegitieme gedrocht eigent zich nog spreekijd toe ook. Tegenwoordig halen politiecommissarissen het in hun

hoofd in Pauw & Witteman wilde meningen te spuien over zaken waarover de Minister zich al uitgesproken heeft. Een erger voorbeeld: gescheiden loketten voor man en vrouw op het arbeidsbemiddelingsbureau, bemand door enthousiaste deelgemeenteamtbenaren die dit ‘tegemoet komen aan de lokale verhoudingen’ vonden. Een gotspe en een initiatief haaks op de nationale politieke wil. Koppen rollen hooguit in de Kamer, maar de echte verantwoordelijken blijven buiten schot.

Beschermd door een bataljon goedgeorganiseerde vakbondsleiders is Ambtelijk Nederland stevig ingemetseld in het bestel. Niet aangedaan door de kredietcrisis, veilig voor ontslag en begraven in schimmige machtstructuren plaatsen zij zich buiten het maatschappelijk construct. Een wildgroei, ontdaan van legitimititeit.

Ook de Europese Unie, gebouwd op idealen als vrede! en welvaart! bezwijkt bijna onder dit gebrekkige draagvlak. De 23-talige verneuzeling van collectieve idealen heeft tot een monsterlijke bureaucratie geleid, waar alleen het landbouwbeleid nog enig contact met de realiteit heeft. En hier blijkt het allergrootste manco aan ambtelijke invulling. Want niet naar de wens van de kiezer, maar die van de lobbyboer wordt geluisterd. Stelselmatig wordt de vrije markt verkwanseld in de grote groene sociale werkplaats die Europa is. Vol melksubsidies, boterbergen en stinkend rijke ambtenaarboeren. Diepgeworteld en veilig voor het Europees Parlement. Een instituut die, geflankeerd door norsige nationale Parlementen, volstrekt onmachtig lijkt de bestaande schuttingen te doorbreken.

Beleid móet legitiem zijn. De verkwanseling van burgeridealen en maatschappelijke visie in de duizenden ambtelijke burelen móet stoppen.

Tijd om de kloof te dempen.